

Ján Polom

Štyri ročné obdobia /
The Four Seasons

Výstava pri príležitosti 120. výročia narodenia maliara a pedagóga Jána Poloma interpretuje unikátne kresby a akvarely z galerijnej zbierky, s akcentom na premeny krajiny v rôznych ročných obdobiach, v dialógu s dielami jeho učiteľov a žiakov. Polom majstrovsky využíval techniku akvarelu, ktorou zachytil jemné prechody farieb, dynamiku svetla a atmosféru prírody v jej neustále sa meniacich podobách, s neopakovateľnou poetikou a hĺbkou. Cyklus výstav Jubilanti / Umeľci Spiša.

„Pán Boh hovorí k nám rečou prírody
– len treba mať vnímavé srdce a lásku
k farebným krásam...“

Ján Polom

Počiatky Polomovej tvorby charakterizuje precízne zvládnutá kresba, v ktorej sa odráža výtvarné školenie u Júliusa Löwa, **Jozefa Hanulu** a Ľudovíta Čordáka. Tieto poznatky uplatnil v štúdiách lesných kompozícií, dreveníc a intravilánov miest. S technikou akvarelu sa zoznámil u prešovského maliara Júliusa Töröka, prostredníctvom ktorého sa systematicky oboznamoval s jej výrazovými možnosťami. Obdivoval akvarely Alojza Struhára a **Ladislava Čemického**. Jeho akvarelová tvorba je charakterizovaná snahou o vizualizáciu prírodných nálad, intimitu a efemérnych dojmov. V obrazoch tak často zaznamenával atmosféru meniacich sa ročných období. Spišská krajina sa pre neho stala nevyčerpatelným zdrojom inšpirácie. Jemné rozptýlené plochy dosiahol lazúrovaním. Aplikovaním farebných valérov vystihol atmosféru lesných scenérií miznúcich v hmle, zarosených lúk či roztápajúceho sa snehu. Pozoruhodné sú jeho kresby, ktoré nadobúdajú význam dokumentárneho záznamu. V kresbových štúdiách – rudkou a ceruzou zachytil už neexistujúce zákutia prírodného i architektonického charakteru rodného mesta. Subjektívna emócia, ktorú Ján Polom vložil do diel, rezonuje a dojíma svojím nenúteným prejavom s melancholickou náladou.

Ako maliar, akvarelista a pedagóg zohral kľúčovú úlohu aj pri výchove nastupujúcej generácie umelcov. V Spišskej Novej Vsi založil výtvarný odbor na Ľudovej škole umenia, kde pripravil mnoho žiakov na ich vlastnú umeleckú cestu. Mnohí z nich sa stali uznávanými umelcami, ako **Marián Hennel**, **Eva Melkovičová**, **Jana Kiselová-Siteková**, **František Žoldák**. Inšitný umelec **Tibor Gurin** v 60. rokoch 20. storočia rovnako prešiel odborným školením pod vedením Jána Poloma.

Koncept výstavy dopĺňajú diela autorov, ktoré zrkadlia východiská a inšpirácie Polomovej tvorby a zároveň diela žiakov, reflektujúce vplyv jeho pedagogického pôsobenia. Ján Polom bol pre niektorých prvým výtvarným pedagógom a pre mnohých celoživotnou inšpiráciou a príkladom neúnavnej práce a vytrvalosti.

V zbierkovom fonde galérie má Polomova tvorba pomerne obsiahle zastúpenie: tridsaťosem krajinomaliieb, mestských vedút i prípravných kresieb, ktoré mapujú vývoj tvorby od 20. rokov až do polovice 80. rokov 20. storočia. Vyše dvadsať akvarelov krajinných scén zachytáva jeho svojrázny maliarsky prístup. Početné zastúpenie majú kresby dokumentujúce dobovú architektúru a prírodné scenérie Spiša.

Mgr. Kamila Paceková,
kurátorka výstavy

Ján Polom sa narodil 19. augusta 1905 v Spišskej Novej Vsi (časť Garbovňa). V rokoch 1917 – 1921 navštevoval Štátnu chlapčenskú meštiansku školu v Spišskej Novej Vsi. V roku 1926 ukončil štúdium na Učiteľskom ústave v Spišskej Novej Vsi. Napriek tomu, že sa naplno venoval učiteľskej práci ako výtvarný pedagóg, prehľboval i svoje vlastné vzdelanie v oblasti umenia. Výtvarné znalosti si dopĺňal v ateliéroch známych maliarov – u prof. Júliusa Löwa, maliara Jozefa Hanulu (1919 – 1925), krajinára Ľudovíta Čordáka (1926) a u prof. Júliusa Töröka (1939 – 1941), u ktorého si osvojil techniku akvarelu. Pokračoval štúdiom tejto techniky u prof. Ilony Barna v Budapešti. V roku 1944 sa stal členom spolku východoslovenských výtvarníkov Svojina v Košiciach. Do povedomia verejnosti sa zapísal v 60. rokoch 20. storočia ako zakladateľ výtvarného odboru Ľudovej školy umenia v Spišskej Novej Vsi, kde sa so zánietením venoval výchove mladých výtvarných talentov. V roku 1968 mu bola udelená Cena mesta Spišská Nová Ves za umeleckú činnosť. Od prvej výstavy v roku 1926 v sále spišskonovoveskej Reduty predstavil svoju tvorbu na mnohých individuálnych a kolektívnych výstavách v Spišskej Novej Vsi, Poprade, Vysokých Tatrách, Prahe, Bratislave, Havlíčkovom Brode a inde. Zomrel 23. februára 1993 v Spišskej Novej Vsi.

Kurátorka: Mgr. Kamila Paceková – GUS

Produkcia: Mgr. Kamila Paceková – GUS

Grafika: Mgr. art. Ivana Babejová, ArtD. – GUS

Preklady: Bc. Gavin Cowper

Produkcia: Galéria umelcov Spiša – kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja

jubilanti
jubilees

About exhibition